

ዝኣረገ መንግስቲ ስቓይ የሰሰንምበር፡ ሓድሽ ሓሳብ አየመንጨን።

ብውሽጦም ጸረ-ህዝቢ መላሽ ባህሪ ዝውንኑ ሓይልታት፡ ብልሳኖም ህዝባዊ ዝመስል ቃና የስምዑዮም። ብክብረት መሰረታዊ ሰብአዊ መስል ከም ዝግደሱ ይምሕሉዮም። ጸረ-ደሞክራሲ ክንሶም፡ ናይ ዜጋታትን ማሕበራዊ ክፍልታትን ምሉእን ዘይተገደለን ደሞክራሲያዊ መስል ክኸበር ኣለዎ ብምባል፡ ጠበቓታት ኮይኖም ክቐርቡ ይፍትኑዮም። ብባህሪኦም ዓመጽትን ገበትን ክንሶም፡ ብፍትሓዊ ምምቕራሕ ፖለቲካዊ ስልጣንን ሃገራዊ ሃብትን፣ ብምንጋስ ማሕበራዊ ፍትሒ፣ ብምርግጋጽ ህዝባዊ ሃገራዊ ልምዳዊ ዕቤት ካብ ልክዕ ንላዕሊዮም ዘቃልሑ። ኮታ ብሓቢርካን ተሽባቢርካን ምዕባይን ምንባርን ዝብል ዲፕሎማሲያዊ ኣገባብ፣ ብግሉጽነት፣ ተሓታትነት ክዝምሩ ምስማዕ ሓድሽ ኣይኮነን። ብዘረኽብዎ ግዝያዊ ሓይሊ፡ ብዘተቐጻጸርዎ መሳለጥያን ኣቢሎም ንስምዒት ህዝቢ ብምምዝማዝን ብምርስሳንን ልዕሊቲ ሓቀኛ ደላዪ ሃገራዊ ሰላም፡ ደሞክራሲ፡ ማሕበራዊ ፍትሒ ዝኾነ ወገን ኮይኖም ክቐርቡ ከም ዝፍትኑ ተሞክሮ ምሂሩናዮ።

ካብዞም ብከምዚ ዓይነት ናይ ኣምስሉነት ፖለቲካዊ ዝጸወቱ ጸረ-ህዝቢ ሓይልታት ሓደ፡ እንኩ-ሰባዊ ስርዓት ህግደፍዮ። ህግደፍ ብባህሪኡ ጸረ-ህዝቢዮ። ብተግባሩ ፋሽሽታዊዮ። ብልሳኑ ግን ኣንጻር ባህሪኡን ተግባሩንዮ። ብውሽጡ ዘይተዓረፈ፡ ህዝባውነት ዘይለበሰ እንኩ-ሰባዊ ስርዓት ህግደፍ ብልሳኑ መሬትን ሰማይን ከጣብቐ እንተፈተነውን ነቲ ውሽጣዊ መንነቱ ዝገልጽ ሓቂ ክቕይሮ ኣይክእልን። ስለምንታይሲ፡ መግለጺ ፖለቲካዊ መንነት ዝኾነ መሰረታዊ ባህሪ፡ ንግዝይኡ ብፕሮፖጋንዳ ክሸፈን ወይ ክሕባእ ይኸእልዮ። ዝተወሰነ ርሕቀት ምስተገደበ ወይ ከም ዝኸሻሕ ግን ዘይተርፍ ግድነትዮ። ስለምንታይ ህግደፍ ክንዲ ዝኾነ ናይ ምግናን ናይ ምድንጋር ውሕሉል ተመክሮን ብቐዓትን ይሃልዎ፡ ነቲ ኣብ ውሽጡ ዘሎ መሰረታዊ መለለይኡ ዝኾነ ጸረ-ህዝቢ ተፈጥሮ ክቕይሮ ኣይክእልን።

እንኩ-ሰባዊ ስርዓት ህግደፍ ናብ ናይ ስልጣን ርኽብ ኣብ ዝድይበሉ ዝነበረ መጀመርታ 90ታት እንታይ ይብል ነይሩ፡ እንታይ ንምምሳል ይፍትን ነይሩ ምዝካር ጽቡቕዮ። እቶም ዝፈልጥዎስ ይፈልጥዎዮም። ግን ነቶም ካብ ሃገራዊ ሓርበኝነቱ ወጸኢ ፖለቲካዊ ባህሪኡ ዘይፈልጥዎ የወሃት ንምድንጋር፡ ኣቐልቦ ህዝቢ ዝሰሕብ ቃላት፡ ብመናዕቲ ብውጥን ዘይኮነ ብኸጽ ንዓይኒ ህዝቢ ዝማርኽ ዘብለጭልጭ ተግባራት ክፍጽም ይስማዕን ይረኣን ነይሩ። ሽፋን ንናይ ነዊሕ ጸረ-ህዝቢ መደባቱ ምበር ሓቀኛ እምነቱን ኣረኣእያኡን ስለ ዘይነበረ ድማ ፍረ የርኢ ኣይነበረን።

ኣብ መጀመርታ 90ታት ህዝቢ ምዕራፍ ደማዊ ኩናት ተዛዚሙ፡ ናብ ደሞክራሲን ምጥያስ ደሞክራሲያዊ ትካላትን፣ ናብ ምስፋን ልዕልና ግዝኣተ ሕግን ሕጋዊ ትካላትን፣ ናብ ሃገራዊ ንግድን ወፍርን ዘለምልም ጎደና ገጽና ክንከይድ ኢና ዝብል ተስፋ ስለ ዝነበሮ፡ ነዚ መዝሚዙ ብከመይ ኣብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓኡ ከምዘውሎሎዮ ተንኮል ዝኣልም ነይሩ። ከምስል ንህዝቢ ከምዚ ክገብርዮ፣ ክፍጽምዮ፣ ክብል ዝኣተዎ ቃል፡ ዝኣተውዎ መብጻዓ፡ ኣብ ግብሪ ከይተተርጎመ ሃፊፋ ዝጠፍኣሉ ምስጢር ድማ ካብ መፈለምታኡ ብቅኑዕ ባህርን ግሉጽ ሕግን ዘይተደገፈ መብጻዓ ብምንባሩዮ።

እቲ ብመሳጢ ቃላት ዝተዓጀበ ብሃገራውነት ዝተጎልበበ መብጻዓን ዘብለጭልጭ ተግባርን፡ ትካላት ዓፈናን ጭፍጨፋን ብሓይሊ ሰብ፣ ኣጽዋር፣ ገንዘብ፣ ውደባ ክሳብ ዝጠናኸሩ ቀጸሉ። ጃንዳዊ ውዲታዊ መሪሕነት ስርዓተ ምልኪ ኣብ ጽኑዕ ባይታ ተሰሪቱ ኣሎ፡ ፋሽሽታዊ ባትሪ ንህዝቢ ኣርጊዱ ኣሎ፡ ኣማን ብኣማን ኤርትራዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ምሉእ ንምሉእ ተቐጻጸሪ ኣለኹ ኣብ ዝበለሉ ደረጃ ምስ በጽሖ ግን፡ እቲ ህዝባዊ ወገናውነት ዘለዎ ዝመስል ዝነበረ ልሳን ቃናኡ ቀይሩ። ኣብ ጉራን ፈሽራን ኣትዮ። እቲ ኣወንታዊ ዝመስል ዘብለጭልጭ ተግባር፡ ናብ ኢ-ሰብአዊ ፋሽሽታዊ ተግባር ተለዊጡ። እዚ ክለሰ-ሓሳባዊ ተንታን ኣይኮነን። ብግብሪ ዝኾነዮ።

ህዝቢ ግን ንዝተወሰነ ጊዜ ይደናገር፡ ይጽመም ምበር፡ ዕድሜኡ ምሉእ ኣይታለልን። ንፖለቲካዊ ጭቆና ኣይጽመምን። ካብ ነጻ ተሞክሮኡ ሓቕታት ክርዳእ ክነቅሕ ባህሪያዊዮ። ኣብ ዝባኑ ዝግርፍ በትሪ ንምውጋድ ውጹዕ ምስ ውጹዕ ናይ እንታይ ንግበር ሕሹኽ ክበሃሃል፡ ናይ ባዕሉ መፍትሒ ሓሳባት ከመንጨ። ርእይቶኡ ንምዕዋት ክውደብ፡ መደባት ኣውጺኡ ክነጥፍ ናይ ግድንዮ። ህዝቢ ኣብ ከምዚ ደረጃ ኣብ ዝበጽሖ ኣብቲ ጨፍላቕ መንግስታዊ ጉጅለ ራዕዲ ይፈጥር። ሕጂ ኣብ ኤርትራ ንዕዘቦ ዘለና ነዚ ሓቕታት ዚ ዘግህድ ኩነታትዮ።

ብኩለንትንኡ ካብ ህዝቢ ዝረሓቐ፡ ዝኣተዎ መብጻጻ ዝጠለመ፡ ናብ ፍጹም መላኽን ገዛእን ደርቢ ዝደየበ ጉጅለ ህግደፍ ከምቲ ኣብ መጀመርታ 90ታት “ዝብእስ ክሳብ ዝደልዎ ይሕንክስ” ከም ዝተባህለ ስምዒት የዋህ ህዝቢ መዝሚዙ፡ ብባዶ ቃላት ኣደናጊሩ ናብ ፖለቲካዊ ስልጣን ዝደየበ፡ እነሆ ድማ ሕጂ ዓቕሉ ምስ ጸበቦ፡ እታ ብኸሕደት ዝሓዛ ስልጣን ኣብ ኣደጋ ምስ ወደቐት ቦቲ ልሙድ ኣምስሉ ኣካይዳኡ ትንፋስ ክሰኩዕ ቀልባዕባዕ ይብል ኣሎ። ብሓቂ ብዙሕ ጉድለታት ተፈጸሙዩ፡ እቲ ዝተፈጸመ ጉድለታት ግን ብደረጃ መንግስትን መንግስታዊ ትካላትን ዘይኮነ፡ ብደረጃ ውልቀ ሰባትዩ። ነቶም ህዝብን መንግስትን ከባእሱ ዝፈተኑ ውልቀ ሰባት ድማ መነ መን ከም ዝኾኑ ኣደ ብሓደ መንግስቲ ይክታተሎም ኣሎ። ካብ ህዝብን መንግስትን ከምልጡ ከኣ ከቶ ኣይክሉንዮም።

ምስቲ ኣብ ውሽጢ መንግስቲ ዝተፈጥረ ናይ ውልቀ ሰባት ግዕዝይናን ምትእስሳርን ጎና ጎኒ ምናልባትውን እቲ ዝግበየን ሃገራዊ ሓድነት ከፍርስ ዝኸእል ኣደጋ ግን፡ እቲ ንመንግስትና ብዘይባህሪኡን ዘይተግባሩን ዘጸልም ዘሎ ኣውራጃውን ሃይማኖታውን መልክዕ ዘለዎ ንጥፈታትዮ። ከምኡ ዝገብሩ ዘለው ካብይ ኣውራጃን ሃይማኖትን ምኃራም ርዱእ ስለዝኾነ ኣብዚ ምግላጽ ኣገዳስነት የብሉን። እቲ ዘገድስ እዛ ሃገር ንልዕሊ ርብዒ ዘመን ንዘጋጠማ ዝተዋደደ ጽልእን ተጽብኦን ብውሕሉል ኣተኣላልያ መንግስትን ጽንዓትን ኣብን ህዝብን ሰጊራ ብድሙቕ ዓወት መሰስ ኣብ ዝበለትሉ፡ ብከምዚ ዓይነት ትሕቲ ሃገራዊ ስምዒታት ዝግበር ምትእኽኻባት ከመይ ቦቲ ዝተለምደ ነምክኾን ህዝብን መንግስትን ማይን ጸባን ኮይና ናብ መደባት ሃገራዊ ልምዓት ንወፍርን ዝብልዮ።

መንግስቲ ኣብዚ መድረኽዚ ምስ ህዝቢ ብሓፈሻ፡ ምስ ሰራሕተኛታት መንግስቲ፣ ሓይልታት ምክልኻል፣ መንእሰያት ከኣ ብፍላይ ክመያየዋ መደባት ኣውጺኡ ንጥፈታት ጀሚሩ ኣሎ። ኩሉ ብድሕነት እዛ ኣሸሓት ሰማእታት ብምኻፍል ዝመጽኡት ውልደ ሃገርን ናይ ከመይነት ምሕደራ ህዝቢ ተልመደን ዝኾነ መንግስትናን ንሳተፍን ኣወንታዊ ሃገራዊ ኣበርክቶና ንገብርንዮ እቲ መድረኻዊ ሕቶ ብዝብል ብወግዓውን ብዘይወግዓውን ኣገባብ ዝበለየ ናይ ምድንጋር ስልቱ ተኸልኩሉ ናይ ስልጣን ኣድሕን ጸፋዕፋዕ ይብል ከም ዘሎ እሙናት ምንጭታት የተንብሁ ኣለው።

ስማዊ መንግስቲ፡ ብመሰረት እቶም ምንጭታት ዝህብዎ ዘለው ሓበሬታ፡ እቲ ተፈጠሩ ዝበሃል ዘሎ ጸገም ናይ መንግስቲ ዘይኮነ ናይ ውልቀ ሰባትዮ ዝብል ዝንቡዕ መልእኽቲ ኣብ ህዝቢ መታን ክተሓዝ ይጽዕር ከም ዘሎ፡ ስለዚ ገለ ኢያ ዘይብሎም፡ ብድሕሪኦም ዝዛረብ ሕን ዝፈዲ ዘይብሎም ዜጋታት ብዘይሓጥያቶም ዝእስሩ፣ ዝጭወዩ፣ ክሳብውን ዝቕተሉ ክህልው ከም ዝኸእሉ፣ ብደረጃ ኣውራጃን ሃይማኖት ህዝቢ ምስ ህዝቢ ንምግጫው ዝተኣልመ ውዲት ዳርጋ ኣብ ቃልዕ ዝወጽኡሉ፡ ሓደገኛ ኩነታት ይቀላቕል ምህላው ስኽፍታኦም ብምግላጽ፡ ህዝቢ ካብ ከምዚ ዝበለ ናይ ጥፍኣት ውዲት ንምድሓን መንዩ ጠንቂ ስለምንታይ? መንኻ ሳዕቤም ከለልን ሓድነቱ ኣትሪሩ ጠንቂ ንምውጋድ ተሓባቢሩ ክሰርሕ ከም ዘለዎንውን የመላኽቱ ኣለው።

እዚ ሓሳብዚ ኣብ መሬት ዝወድቕ ኣይኮነን። እንኩሰባዊ ስርዓት ህግደፍ ዳግም ከምዘይጥጥዕ ኮይኑ ኣሪጉዮ። ሓደሽቲ መደባት ኣንጺጸ ኣለኹ ይበል፣ ብቕሉዕን ስውርን ናይ ስልጣን ኣድሕን ኣኼባታት የካይድ፣ ህዝቢ ምስ ህዝቢ ሃይማኖት ምስ ሃይማኖት የጋጩ ዝበሎ ናይ ድሕረት መርዚ ምሂዙ ይነስንስ ብዘየገድስ ኩዳኡ ውዲኡዮ። ታሪኽ ከም ዘረጋግጸ ዝኾነ መላኽ መንግስታዊ ጉጅለ ክሳብ ናይ መወዳእታ ስዕረቱ ዝርኢ ጸረ-ህዝቢ ተፈጥሮኡ ዘይቅየር ምኃራዮ። ብኩለንተንኡ ካብ ህዝቢ ዝተነጸለ ዝበስበስ ስማዊ መንግስቲ ድማ ብዙሕ ፈኽራ ከስምዕ ይኸእልዮ። ጽብጽባሕ መግለጺታት ከውጽእ ይኸእልዮ። ብተግባር ግን ስቓይ ህዝቢ ካብ ምስሳንን ምስሳይን ወጻኢ፡ ህዝብን ሃገርን ኣድሒኑ ዝተደወነ ታሪኹ ዘይሓድስ፡ ሓድሽ ምዕቡል ሓሳብ ከመንጩ ቡፍጹም ኣይክእልን።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ፡ 19-08-2019